

Arnolds Kerstfooi

DE dag voor Kerstmis. 't Was een beste dag voor Arnold Feenstra. 's Morgens vroeg was er al direct een vette klant, die hem royaalweg een kwartje gaf, omdat hij zo netjes op tijd was. Ze had dan ook uitdrukkelijk gezegd, dat ze haar Kerstkransen en Kerstbrood op tijd wilde hebben, mevrouw Rademaker.

Fluitend fietste Arnold terug naar de zaak. De lege gebakdozen voor op zijn bagagedrager bolderden tegen elkaar bij iedere oneffenheid van de weg. Kon niks schelen nu, je fietste maar raak. — Toch trouwens vrij makkelijk bezorgen met Kerstmis.

't Kon helemaal geen kwaad met al die broden, kransen, stollen en wat ze allemaal nog meer aten. Met gebakjes moest je beter uitkijken. Als je de zaak door elkaar kledderde, zat er wat op!

Een kwartje, jongens. Een goed begin! Voor zijn part gaven ze allemaal kwartjes. Maar een dubbeltje was ook goed. En af en toe een sigaret ook. Hij wou er wel op tijd voor bezorgen. En als 't aan de baas lag, kwam het ook wel in orde. Maar je hebt met zulke drukke dagen nu eenmaal niet alles in je hand.

„De Groot, Van der Boom en Vlietstra,” zei de vrouw van de baas, zodra hij zijn hoofd om het hoekje van de winkeldeur naast de winkel stak. „Dat kan toch zeker wel in één rit?” „Zal wel gaan,” zei Arnold. En even later was hij al weer op pad. Doos afleveren. Even wachten.

„Dank u beleeft, mevrouw.” Met of zonder kwartje of dubbeltje of sigaret, beleeft moest je altijd blijven, hadden ze hem geleerd. En ze hadden gelijk ook. Per slot was er niet één bakkerij als Van Gaanderen en bij een goeie zaak hoorde nu eenmaal ook 'n fatsoenlijke loopjongen.

Na het ene kwartje was het voor die dag met de kwartjes gedaan. Maar dubbeltjes kwamen er nog heel wat binnen. De mensen waren kennelijk in een goed humeur met die twee Zondagen in het vooruitzicht. Voor hem werd het wel laat die avond. Maar innig tevreden nam hij, toen 's avonds eindelijk de rommel in de bakkerij wat aan kant was, zijn met witte poedersuiker bestrooide Kerstbrood en het half pond kransjes voor zijn moeder in ontvangst.

„Dank u wel baas. En tot Vrijdag dan.”

„Ja,” zei de baas. „En hou je maar goed.”

Maar Arnold was al verdwenen. Een paar huizen van Van Gaanderen af schoot hij een zijstraatje in. Even een sigaret opsteken. Hij had het vandaag niet bij kunnen houden, maar 't werd nu toch hoog tijd voor zo'n stinkstok. Uit zijn jaszak grabelde hij zes sigaretten te voorschijn. Erg mooi zagen ze er niet meer uit. Maar dat mocht 'em niet hinderen. Die was ie wel kwijt voor vanavond tien uur, vader een paar, Jan één en hij zelf nog wat. En morgen kreeg ie er wel weer een paar van Jan terug. Die kerel haalde zo maar es een doosje. En hij moest maar afwachten of moeder er hem af en toe op Zaterdagavond eens eentje afschoof. Maar jongens nog an toe, nu had hij zelf geld! Daar kon wel een doosje op overschieten. Fluks telde hij de inhoud van zijn zak na.

Eén gulden vijf en zeventig. Een doosje van 70 ct. aan de automaat dan schoot er nog één gulden en vijf cent over voor zijn spaarpot. Want daar was moeder wel erg op gebrand, op die spaarpot. Al was hij in Juli nu ook honderdduizend maal veertien jaar geworden, ze wilde niet, dat hij zijn geld verrookte. Maar een pakje voor morgen kon hij nu toch eens netjes achterover drukken.

★

„Daar heb je onze Arnold. En hij heeft een goeie dag gemaakt,” zei mevrouw Feenstra, toen ze iemand fluitend voorbij het raam hoorde lopen.

„Dat zou je wel zeggen,” grijnsde Jan. „Hij zal de kuif wel recht over-eind hebben staan, waar of niet Arnold?”

„Wat waar of niet,” vroeg Arnold, die intussen was binnengekomen, onverschillig.

„Asjeblijft.” En hij plofte zijn doos met inhoud op tafel neer.

„Laat 'es kijken,” kwam Grietje er met haar neus boven op. Maar Arnold pakte vlug haar polsen en hield ze op haar rug.

„Laaf je los,” snauwde Grietje.

„Zodra jij me moeder bent.”

„Wat heb ik je gezegd,” kwam Jan weer. „Heeft hij de kuif rechtop staan of niet!”

Maar moeder tilde rustig de deksel van de doos.

„Nou, nou,” zei ze. „De baas is goed voor ons geweest! Kijk 'es vader.”

„'t Is geen kleinigheid,” zei Feenstra. „Of ze bij Van Gaanderen ook een puike loopjongen hebben!”

Arnold liet de handen van zijn

zus los en sloeg zich op de borst.

„Ik hè!” zei hij.

„Ga maar gauw je kliek rode kool in de keuken opeten,” zei z'n moeder. „En leg meteen dat brood even weg.”

„Oké,” zei Arnold. Hij at als een wolf en wipte toen vlug naar boven om z'n pakje sigaretten op te bergen.

Wat een geluk, dat hij voor vanavond nog wat had.

„Roken, vader,” vroeg hij royaal toen hij weer beneden kwam. „Jan heeft er zelf zat.”

„Asjeblijft,” zei vader.

„Ze zien er niet zo fijn uit,” zei Arnold, terwijl hij een handje vol geld en sigaretten te voorschijn haalde. „Maar ze zijn wel fijn. Wat wilt u hebben vader? Golden Fiction, Cross of Everest? Of alleen maar eentje zonder kreukels?”

„Zonder kreukels dan maar,” zei vader.

„Is er verder nog wat op overgeschoten?” vroeg moeder, die het geld zag.

„Es tellen.” Arnold keerde zijn hand op tafel om en grabelde nog eens in zijn zak.

„Vijf en twintig, vijf en dertig... één gulden vijf,” telde hij schijnheilig.

„En vijf sigaretten,” zei Grietje.

„Nee, zes,” zei hij nu opeens heel eerlijk. „Eén heb ik er onderweg al opgerookt.”

Eén gulden vijf. Dat is nog niet eens zo heel erg veel,” zei moeder nadenkend. Maar Jan meende, dat de mensen vandaag aan de dag niet zo erg scheutig waren.

„Kom, kom,” zei moeder, „zo tegen de feestdagen. In ieder geval, jou varkentje is weer een gulden vetter Arnold.”

Arnold zei niets. Maar uit dankbaarheid liet hij Jan nu de lekkerste sigaret uitzoeken, want die had hem toch maar weer even tof geholpen, al wist hij 't zelf niet.

★

Hij trof het bij Bram thuis de volgende middag. Bram's vader en moeder zouden op visite gaan bij z'n ope en z'n moeder wou graag dat Bram op zijn zusje van vijf paste.

„Potje schaken?” vroeg Bram.

„Eerst een rokertje,” zei Arnold.

„Wat lach je.” — Bram keek z'n vriend nieuwsgierig aan. Maar toen hij het gloednieuwe, nog in cellophaan gewikkelde pakje zag, begreep hij het.

„Jo, hoe kom je aan zo'n heel pakjel!”

„Uit de automaat.”

„Ja, maar daar geven ze het toch ook niet cadeau.”

„Dat niet. Maar ik heb het toch maar. Goeie dag gehad hè. We zullen ze vanmiddag wel even een kopje kleiner maken. Hierzo.”

Over 't schaakbord gebogen dampen de jongens de ene sigaret na de andere.

Toch wel een toffe boel als je ze zelf verdient,” vond Bram een beetje spijtig.

Zelf was hij nog op de ambachtsschool en hij moest het meestal hebben van wat er van een ander overschoot.

Kleine Jannie kwam ook eens bij de tafel staan nu ze de jongens hoorde praten. Haar dikke handjes grepen naar de stukken op het schaakbord.

„Afblijven,” zei Bram. „Jij mag een borstplaatje van moeder.” Even was ze daar tevreden mee, maar lang duurde het niet of ze kwam weer bij de tafel hangen.

„Ik zal je je jasje aantrekken. Dan kun je even in de tuin,” zei Bram.

„Ja, en dan zetten wij de boel hier eens flink open. 't Is hier een echt rookhol. Dat zal je moeder wel zeggen als ze thuis komt! Weet je dat we er met z'n tweeën... laat 'es kijken... al elf op hebben?”

„Maar ik lust er nog best één,” zei Bram. Even later zaten ze weer in rookwolken gehuld over het schaakbord. En toen Arnold zich om half vijf klaar maakte om naar de kerk te gaan, was er van het pakje sigaretten niet zo heel veel overgebleven.

Vol was de kerk die avond. 't Was toch anders dan een gewone Zondagavond. Zou dat nu komen, omdat je onder alles door wist, dat het Kerstfeest was of was het echt anders? Natuurlijk, het orgel speelde voor de dienst een kerstlied. Wat was dat ook weer, met al die golfjes er in? Dat zongen de meisjes uit de hoogste klas wel. O ja:

*Komt, verwondert u hier, mensen,
Ziet, hoe dat u God bemint.*

Mooi was dat eigenlijk, die muziek zo boven je hoofd. Net of... ja, nu wist hij opeens, hoe hij het altijd had gevonden. Net of het uit de hemel kwam. Soezerig deed hij zijn ogen dicht. En hij deed ze pas weer open, toen het heel stil werd, omdat de dominee binnen was gekomen.

Toen zongen ze „Ere zij God”. En hij zong zo hard mogelijk. Dat moest toch? Want het was: Ere zij God. Later, onder het bidden, was hij weer slaperig. En toen de dominee begon te preken, voelde hij nog even naar het pakje sigaretten. Ja, dat zat er nog, verfrommeld en wel. Maar het was intussen zowat driekwart leeg. Luisteren nu maar. Gek was dat, daar zat hij nu opeens weer met Bram te

schaken. Als ik dat kasteel nu daar zet dan kan Bram... En toen volgde er in zijn hoofd een heel ingewikkelde berekening. Dan zag hij opeens het paard weer voor zich en bedacht, wat hij daar wel mee zou kunnen doen. En toen kwam daar opeens weer het kleine handje van Jannie, dat de stukken door elkaar wilde gooien.

Hij schrok er van op.

Juist toen zei de dominee: „Met Kerstmis wijst Gods vinger zelf ons naar Bethlehem.” Dat zag hij ook meteen weer voor zich. Een reuze grote vinger, die wees naar een plek zoals hij hem op een plaat wel eens ongeveer had gezien. Een schemerige ruimte, waar licht in viel. Gestalten die zich bogen over een houten bak waarin een kindje lag. „Laten wij allen, zoals we hier in de kerk zitten, dan ook gaan. „Ook tot ons zegt de Engel dat het de Zaligmaker is die daar in doeken gewonden ligt in de kribbe.”

Ja, als dat eens waar was! Als je daar ook eens heen kon gaan. Als je naar zo'n plaat van de stal keek, probeerde je vanzelf met de herders mee in de kribbe te kijken. Maar meestal was het kind Jezus zo onduidelijk getekend, dat je er niet veel van zag. Gezichten tekenen was altijd het moeilijkst. Daar zat je op school ook altijd meel Ja, die school! Fijn, dat je er af was. En toch zou je voor sommige leuke dingen wel weer terug willen. Voor tekenen bijvoorbeeld. Of rekenen. Maar taal, daar had hij nou weer een broertje aan dood...

„Jongen, wat stink jij toch naar de rook,” zei zijn moeder die avond tegen hem toen hij langs haar heen schoof om een tijdschrift van het naaitafeltje te pakken.

„Waar heb je gezeten?”

„Bij Bram.”

„Hebben jullie daar zo zitten dampen?”

Arnold haalde zijn schouders op.

„Een paar,” zei hij toen. En daar was zijn moeder gelukkig tevreden mee.

Met een stom-vervelend gevoel van binnen, begon hij het tijdschrift door te bladeren. Mooi maakten ze die Kerstnummers toch!

Kijk daar nu weer! Rembrandt, De Verkondiging aan de herders.

De Engel zweeft halverwege hemel en aarde. Boven hem, in een helle gloed, zweven rijen engelen die het „Ere zij God” zingen. Het licht uit de hemel geeft ook een lichte plek op de aarde in de diepte. Ja, wonderlijk hoe diep die aarde daar beneden ligt. Een paar herders, klein en nietig in het hemelse licht, staan midden tussen hun schapen te luisteren. Maar op

Oudjaar

Hoe vaak zijt Gij, dit jaar
Niet tot ons hart gekomen
Met leed en met geluk
Met ziekte en met pijn.
Maar ook: hoe vaak hebt Gij
Verdriet en kwaal genomen
En deed Uw stil bezoek
Ons stil en zalig zijn!

W. DE MÉRODE

de voorgrond is de gestalte van iemand, die de schrik om het hart is geslagen en die met uitgestoken armen wegvlocht. — Wegvlucht. Waarom? Natuurlijk omdat ie bang is. Omdat ie wat op z'n geweten heeft. Arnold kan zijn ogen niet afhouden van deze figuur, die het in het licht van de hemel niet uit kan houden. Eigenlijk kan niemand dat uithouden, heeft de dominee vanavond gezegd. Arnold zeker niet.

Je zou wel eens willen weten of deze man later nog met de andere herders is meegegaan naar de stal. Zou hij daar, een beetje verscholen achter de anderen, toch geprobeerd hebben een blik op Jezus te slaan? Zou je dat durven als je zo geschrokken bent van de hemel, dan toch doodgewoon meegaan naar de kribbe?

Nee, doodgewoon zeker niet, dat weet Arnold wel. Als hij het was met die rooklucht in z'n kleren en misschien wel gele vingers van het roken! Hij durft er op 't ogenblik niet eens naar te kijken!

„Gods vinger wijst ons Zelf naar Bethlehem,” zei de dominee.

„Wij met z'n allen zoals we hier in de kerk zitten. In een lange rij moeten we gaan.”

Er trekt een lange stoet van mensen door de nacht. 't Is niet een nacht zoals hier om de stad, maar een nacht zoals je op de plaat ziet. Een geheimzinnige, grote, donkere nacht.

En de mensen lopen niet naar Bethlehem. Nee, ze strompelen er heen. Eigenlijk durven ze niet goed, maar ze zouden niet weten waar ze anders heen moesten gaan. God wijst het hen immers zelf aan.

En ineens weet Arnold het wonder.

De Here Jezus. Die nu in de hemel is, is blij met al die zondige mensen, die naar Zijn kribbe gaan.

Is dat niet om je weg te schamen!

Lang zit Arnold nog naar de plaat te kijken. 't Is net of het licht uit de hemel hoe langer hoe helderder wordt en de engelen hoe langer hoe groter. Er is blijdschap in de hemel! Dan beseft Arnold Feenstra, dat zo iets als met dat geld voor Kerstmis nooit meer gebeuren mag.